

Inte ska ni heta Club Nordico, sa borgmästaren

De första 15 åren med Asociación Nórdica

Berättade av Åke Hallgren och Bertil Zachrisson

Så här kom vi till

Åke Hallgren

Under 70-talet blev Spanien ett allt populärare turistland och även inflyttningsland främst för pensionärer, som ville tillbringa sina äldre dagar i ett behagligt klimat. Levnadskostnaderna i Spanien var också vid den här tiden jämförelsevis låga och lockade säkert många.

Merparten inflyttade nordbor sökte sig till Solkusten med Marbella som huvudort, men många kom även till Costa Blanca och här koncentrerade sig bosättningen till Benidorm med omnejd. Några sökte sig dock till Javéa-området och till Torrevieja.

Kring 1970 bildades på Solkusten en förening för inflyttade bofasta nordbor med namnet Asociación Hispano-Nórdica, Costa del Sol, med säte i Marbella.

På initiativ av direktör Einar Kördel, tidigare VD i Grossistförbundet, och säkert med inspiration från verksamheten på Solkusten, bildades 1974 en liknande förening på Costa Blanca med namnet Asociación Hispano-Nórdica, Costa Blanca. Föreningen fick sitt säte i Benidorm. Den här föreningen övertog också mer eller mindre ordagrant stadgarna från föreningen på Solkusten.

I skuggan av Franco

Det här med stadgarna förtjänar en särskild kommentar. Vi befann oss ju då fortfarande under Francotiden och misstänksamheten och övervakningen av föreningsbildningar - särskilt med utländsk bakgrund var rigorös. Stadgarna skulle följaktligen underställas myndigheterna för godkännande. Det fanns en mall för hur dylika stadgar borde vara utformade för att kunna godtagas.

Problemet var bara att normal föreningsverksamhet, enligt i de nordiska länderna utvecklad praxis, inte kunde bedrivas om bestämmelserna i dessa stadgar skulle följas. Problemet löstes pragmatiskt. Den av myndigheterna föreskrivna utformningen av stadgarna antogs - men följdes aldrig. Efter Francos död i slutet av 1975 skrevs stadgarna om till sin nuvarande lydelse. Dessa stadgar har fungerat väl och övertogs också sedermera praktiskt taget oförändrade då Javeakretsen ombildades till en självständig förening i november 1993.

Mycket var främmande och förbryllande

Det fanns flera goda skäl att bilda en förening även på Costa Blanca för inflyttade från de nordiska länderna. Spanien var vid den här tiden på ett helt annat sätt än idag ett främmande land. Napoleon påstås ha sagt att Afrika börjar söder om Pyreneerna. Riktigt så illa var det väl inte, men det fanns mycket som en inflyttad från de nordiska länderna fann främmande och förbryllande. Det fanns följaktligen behov av en organisation som kunde hjälpa till att anpassa de nyinflyttade till den nya obekanta miljön. De flesta inflyttade var vid denna tid pensionärer och endast ett fåtal behärskade spanska språket. Spanjorerna å sin sida hade ännu inte börjat att som nu lära sig engelska. Det fanns alltså rent sociala skäl för att skapa en miljö där nordiska nykomlingar på ett naturligt sätt introducerades i det nya liv som väntade.

De nyinflyttade hade också en mängd rent praktiska problem att ta hand om. Spanien var under Francotiden försett med en omfattande byråkrati, vars tjänstemän i kraft av sin position kunde vara utomordentligt besvärliga att komma till rätta med. Det fanns krångliga bestämmelser på de mest skiftande områden.

Man måste söka uppehållstillstånd genom att köa i en lång korridor på ett kontor i Alicante. Att importera bohaget var ett komplicerat företag, som krävde bankgaranti för eventuell importtull. Vissa föremål var särskilt på-

passade, elektriska apparater till exempel. Import av bil var förknippat med speciella krångligheter och man måste skaffa sig ett spanskt körkort. Många som skulle bosätta sig permanent i Spanien avsåg också att köpa en villa eller en lägenhet, en för de flesta stor affär som kändes vanskelig att genomföra i denna främmande miljö. Man hade också att sätta sig in i hur skattesituationen skulle bli efter en permanent bosättning i Spanien. Här gällde det att bedöma hur skattelagstiftningen i de nordiska länderna och Spanien i samverkan med dubbelbeskattningsavtalen, som reglerar skattskyldigheten länderna emellan för inkomst, förmögenhet, arv och gåva, skulle komma att påverka det egna skatteläget.

Det fanns följaktligen ett stort behov av information om många frågor och det var också något som i hög grad Benidormföreningen ägnade sig åt. Det producerades skrifter om ”Köpa, sälja fastighet i Spanien”, ”Arv, gåva och testamente”, ”Köra bil i Spanien” osv.

Javeakretsen bildas

Vid mitten av 70-talet hade ett 15-tal familjer av Benidormföreningens medlemmar bosatt sig i Javéa, så gott som samtliga var svenskar. Dessa bildade den s k Javeakretsen, med en kretsombudsman som var ledamot av styrelsen i moderföreningen i Benidorm. Den lokala verksamheten var till en början blygsam. Informationen sköttes ju från Benidorm och kom Javeamedlemmarna till del genom föreningscirkular och andra skrifter därifrån. Men det fanns givetvis också ett socialt behov av gemenskap. Detta tillgodosågs till en början genom att man första torsdagen i månaden träffades på en bar vid lunchtid, drack en kopp kaffe eller te, eller kanske ett glas vin tillsammans. Att torsdagen valdes för dessa träffar berodde på att torsdag var marknadsdag, och den behövde samtliga besöka för veckoinköp. Vid den här tiden fanns det

ju inga snabbköp eller mera sorterade affärer. De affärer som fanns var närmast av typen "hål i väggen" där man fick köpa tomater på ett ställe och apelsiner på ett annat.

Efter någon tid kom man emellertid på att dessa träffar var så värdefulla att man borde utvidga dem till gemensam lunch. Och så började traditionen med våra månadsluncher som består fortfarande även om dagen ändrats till tisdag. Om under första tiden antalet deltagare i en månadslunch uppgick till 20 ansågs den mycket välbesökt.

Förutom kretsombudsmannen, som ledde och representerade Javea-kretsen, började nu spontant och informellt en ledningsgrupp att bildas. Månadsluncherna skulle arrangeras och den uppgiften krävde klubbmästare. Ett medlemspar åtog sig den uppgiften. Javéa har lockande utflyktsmål, Montgó där man från toppen i siktigt väder kan skönja Ibiza, bergen kring Jalón då mandeln blommar, den iberiska byn, m m. Några entusiaster började ordna utflykter till sådana mål, ofta förenade med promenader, picknick eller en enkel lunch på en taverna. Det fanns också önskemål om att lära känna det nya landet Spanien som man bosatt sig i, dess historia, konst, musik, politik. Kunniga personer inbjöds att hålla föredrag om sådana ting. Föredragen hölls i en lokal på Calle Mayor, som en bank tillhandahöll. En av medlemmarna tog på sig uppgiften att administrera den här verksamheten, och så fick vi vår första kulturansvarige.

En del av de här verksamheterna var förenade med kostnader och dessa täcktes genom mindre tillskott som togs ut i samband med månadsluncherna. Dessa medel skulle förvaltas och en av medlemmarna åtog sig att fungera som kassör.

Succesivt uppstod på det här sättet en arbetsgrupp som mer eller mindre liknade och arbetade som en styrelse. Gruppen började mer och mer regel-

bundet träffas för att diskutera och planera för nya aktiviteter. Den började kalla sig Aktivitetskommitten och leddes av kretsombudsmannen. För att hålla reda på vad man kommit överens om började man föra anteckningar och en av medlemmarna började fungera som sekreterare och föra mötesprotokoll.

En naturlig utveckling

På det här sättet växte alltså alldeles naturligt ur den här Aktivitetskommitten fram vad som i själva verket blev en föreningsstyrelse. Medlemmarna i den här styrelsen var i början i föreningsteknisk bemärkelse inte valda, utan hade mera under hand blivit tillfrågade eller hade frivilligt anmält sitt intresse att hjälpa till.

Kretsombudsmannen döptes någon gång under den här tiden lokalt om till ordförande. Så småningom började vi också - i samband med en månads-lunch - hålla årsmöten, då verksamhetsberättelse med ekonomisk redovisning presenterades och då ledamöter i styrelsen nominerades och valdes.

Vi hade nu kommit fram till en arbetsform som i de flesta avseenden var identisk med vilken självständig ideell förening som helst. Men vi var ingen självständig förening. Medlemmarna var medlemmar i moderföreningen i Benidorm, till vilken vi betalade medlemsavgift. Detta upplevdes inte som tillfredsställande eftersom den omfattning aktiviteterna tagit började dra kostnader, som fick finansieras av medlemmarna vid sidan av ordinarie medlemsavgift. Vi lyckades då genomdriva en överenskommelse med moderföreningen om att Javeakretsen fick behålla 50% av medlemsavgiften för att täcka kostnaderna för kretsens lokala verksamhet.

Genom den alltmer självständiga verksamhet som på det här sättet växte fram i Javéa tedde sig så småningom bandet med moderföreningen allt mindre betydelsefullt. Det geografiska avståndet medförde att de sociala kontakterna blev sporadiska. Spanien hade efter Francotiden normaliserats och behovet

av information i olika frågor tedde sig inte lika angeläget och började för övrigt produceras även i Javéa, där information om aktuella frågor regelbundet lämnades vid Månadsluncherna.

Utvecklingen för kretsen i Torrevieja torde ha varit likartad med den i Javéa. På bägge ställena hade medlemsantalet genom kraftig inflyttning under 90-talet ökat kraftigt. I Torrevieja beslöt man därför omkring 1991 att lämna Benidormföreningen och bilda en självständig förening med namnet Club Nordica. Det här väckte uppståndelse och diskussionens vågor gick höga om det var klokt och riktigt att bryta upp gemenskapen och genom splittring försvaga den nordiska organisatoriska närvaron på Costa Blanca. Föreningen representerade ju och kunde trots allt även ses som en intresseorganisation för inflyttade nordbor. Den utnyttjades t ex bland annat som remissinstans av ambassaderna och föreningens yttranden fick ju större tyngd om den representerade och talade för många medlemmar. Men Torreviejaborna stod fast vid sitt beslut.

Club Nordico bildas

Även i Javéa hade ungefär samtidigt eller möjligen något senare tanken väckts att även Javeakretsen borde slå sig lös från moderföreningen och bilda eget. Den utlösande faktorn blev en höjning av medlemsavgiften 1992, som togs mycket illa upp i Javéa. Missnöjet tog fart och vid en konstituerande stämma i november 1993 beslöts efter sluten omröstning att bilda en självständig förening med namnet Club Nordico och med verksamhetsområde Javéa med omnejd. Namnet ändrades senare till det nuvarande Asociacion Nórdica. Och det skedde efter inrådan av borgmästaren i Javéa. Hur och varför berättar Bertil Zachrisson om i nästa kapitel.

Så växte vi vidare

Bertil Zachrisson

Åren kring självständighetsblivandet präglades av stor aktivitet. Många nya medlemmar hade kommit till och lusten att engagera sig var stor. Stadgeproblem som ibland kan få en del att sätta igång stora processer löstes snabbt genom att på lämpliga ställen frisera de utomordentliga statuter som Åke Hallgren utarbetat tidigare för Benidormföreningen.

Vi växte snabbt och var som mest över 200 medlemmar. Månadsluncherna var livligt besökta och gav oss lokalproblem men våra skickliga klubbmästare löste dem elegant. Luncherna kompletterades med höst- och vårfe스터, maskerader och lussefirande. Luncher och fe스터 av olika slag skapade trots sin "löslighet" en känsla av samhörighet och glad gemenskap.

Ett annat viktigt instrument för att hålla samman den nordiska gemenskapen var PETANCAN. Inte minst genom att petancaklubben fick ett "hem" på Rimontgó hos Kerstin och Sune Östman blev den ett centrum för aktiviteter flera gånger i veckan. Skickliga ledare för petanca som Sune Östman, Lennart Nyman, Kerstin Hesselström, Carl-Gustaf Ström, Lennart Roxmark och Lennart Broth i olika generationer skapade en sällsynt levande och rolig gemenskap kring kloten. Den blev naturligtvis inte sämre av att Carl-Gustaf Ström och Robert Codól ställde till med festliga grillkalas i samband med tävlingar av olika slag och när vi hade besök av kampsugna petancagrupper från Benidorm och Torre Vieja.

Från petancabanen utgick också årligen en ganska galen rallytävling som drog genom hela Marina Alta och skrämde slag på folk från Dénia till Altea. Ja, vi hade till och med vigsel med efterföljande party på banan.

Det som gjorde petancagemenskapen så speciell var säkert att vi arbe-

tade så mycket tillsammans med banan. Vi fällde träd, vi körde ut sten och sand, byggde banor, planterade växter och anlade parkeringsplatser. Petan-can blev som vårt föreningshem. Efter rätt många år på Montgó blev vi av olika skäl tvungna att söka oss ett nytt ”hem”. Javéa kommun visade mycket stor generositet och gav oss en utmärkt plats nere vid idrottsområdet i Puerton. Men det var på Montgó det började.

Vi lärde känna Spanien

Att lära känna Spanien var ett tema som gick genom mycket av vår verksamhet. Det kunde gälla vår lokala nya hembygd eller det kulturellt och historiskt så rika Spanien från Galicien till Andalusien eller dess politiska dåtid och nutid. Så här kunde det gå till:

Vi träffades på planan nedanför berget Montgó och vandrade sedan upp till ”elefantens öga” där vi efter en inspektion av grottorna fick en historisk expose över Javéa och den märkliga trakten runt omkring, elefanterna från Kartago som betade i dalen och kejsar Augustus och korsfararna som hade Javéa som in-och utskeppningshamn. Striderna mellan morer och kristna passerade revy liksom Javeas förmåga att satsa på rätt häst - läs kung - för att bevara sin självständighet. Ciceron var oftast den kunnige George Halbert.

Utflykter till när och fjärran

Den närmaste omgivningen var nästa projekt. Vi reste ofta i bilkaravaner till Gata de Gorgos med korgmakeri och gitarrfabrik, Denias fallas, Jalóns vinbodega, medeltidsmässan i Benissa osv, och alltid hade någon läst på och berättade om trakten. Eller vi hyrde en buss och drog lite längre bort till Valencia eller Alicante, ofta i kombination med musee- eller konsertbesök. Då fick vi i bussen gedigna föreläsningar om platserna som skulle besökas av

t ex Hagar Sundberg eller Sven-Erik Sallerfors. Vi for till vingårdar och bodegor runt Almansa, till leksaksmuseet i Ibi, moros och christianos i Alcoy, påskprocessionen i Pego, palmkvistillverkningen i Elche med besök hos ”La Dama” osv. Eftersom många av oss var nya i Spanien var dessa resor ett trivsamt sätt att lära känna vår omgivning och varandra.

Så småningom växte ambitionerna och vi drog allt längre bort. De mest spektakulära var kanske våra ”pilgrimsresor” till Santiago de Compostela under de s k heliga åren. De kombinerades med besök i Portugals portvinsdistrikt, i Extremadura eller i Bilbao med Guggenheimmuseet och i Rioja med sybaritiska luncher eller tapasbjudningar på vingårdar.

Vi besökte världsutställningarna i Sevilla och Lissabon naturligtvis i kombination med någon dag i Caceres och Merida i Extremadura eller Granada och Cordoba i Andalusien. Resorna var veckolånga och gav utmärkta tillfällen till glad samvaro och en gemensam upplevelsesfär som stärkte gemenskapen.

Vi reste till Madrid, till alla museerna: Prado, Thyssen, Sorolla, Sofia osv, med egna konstvetare som guider och med teater och krogbesök under sakkunnig ledning av inbodda spanienbor i föreningen. Besök i El Escorial, Valle de los Caidos, Avila, Segovia eller Aranjuez var grädde på moset.

Vi reste till Barcelona med Picasso, Miro och Gaudi, till Figueres med Dali och till Montserrat med den förunderliga kören. De resorna ledde ofta också till besök på små trevliga cavasbodegor under Robert Codóls ledning eller till magnifika visiter hos Torres eller någon Penedesbodega om nu inte färden utsträcktes till Pyreneerna och Andorra.

De oftast förekommande resmålen låg i La Mancha. Saffransplockningen och fiestan i Consuegra. Katedralen, El Greco och knivarna i Toledo, museer och byggnader i Cuenca och där i närheten den vidunderliga Ciudad Encantada.

Men mest ändå resorna i Don Quijotes fotspår. De tog oss till väderkvarnarna i Campo de Criptana, Puerto Lapice där han dubbades till riddare och stolt visar upp sig i full uniform, Toboso där hans käresta Dulcinea bodde och där fortfarande det hus kan beskådas där en människa har bott som aldrig har levtt. Från dessa resor vände vi aldrig tomhänta hem: La Manchas enkla men förträffliga viner och ostarna - ett besök i ett manchegoysteri ingick nästan alltid och saffransglaset fanns med i bagaget.

En ryggrad i verksamheten var föredragen

Hemma hos den finlandssvenska konstnärinnan Christina Snellman och hennes spanske man, arkitekten Manuel Jorge, hade dessa månatliga evenemang länge sin hemvist. Djärvt som i den oförvägnaste folkbildarförening tog vi oss an tidens och forntidens problem. Marianne Norell fördjupade våra kunskaper i spansk historia från ibererna via västgoter, morer, Ferdinand och Isabella, El Cid osv fram till Franco. Åke Hallgren och Paul Norlander lotsade oss genom spansk lagstiftning och ekonomi, John Schmidt förklarade de invecklade turerna i spansk inrikespolitik, Bertil Zachrisson benade upp EU och EMU, Sven-Erik Sallerfors lärde oss uppskatta de moriska inslagen i spansk vardag, Christina Snellman höll konstskola med oss osv.

Ett mycket uppskattat inslag i vår kulturella verksamhet var de musikaftnar som Ingrid och Åke Hallgren inbjöd till i sitt hem på Montgó. Ingrid berättade om och lät ljudanläggningen spela upp verk av Albimiz, de Falla osv. Så lärde vi känna spansk musik inklusive Zarzuela.

Så blev vi Asociación Nordica

När föreningen växte blev det stora konstnärshuset trots allt för trångt och vi fick söka ett nytt viste. Jag uppvaktade då borgmästaren i Javéa för att fråga

om vi kunde få vara i det sociala centrat som just byggts. Han svarade generöst att vi var välkomna gratis som ideell förening. I det sociala centret höll vi till några år tills vi av Javeas kommun erbjöds att nyttja det nybyggda Casa Cultura, där vi nu håller till, dock alltför sällan.

(I detta sammanhang kan en liten pikant notis berättas. Jag skrev ett brev med min förfrågan i Club Nordicos namn. När en motorcykelordonans någon vecka senare högtidligt överlämnade ett svar, så var det adresserat till Asociación Nordica. På förfrågan varför svarade borgmästarens sekreterare att Club inte var ett bra namn på en så seriös verksamhet som vår. Det var förbehållet idrottsföreningar och vissa inrättningar efter vägen till Valencia).

Aktiviteter av många slag

Av och till händer något nytt. Damluncher har blivit ett uppskattat inslag med föredrag av in- och utsocknes och med besök vid modevisningar, julbasarer, buddisttempel osv. Det var först Birgitta Hermelin och sedan Gunilla Malmfält som tog den privilegierade hälften av föreningens medlemmar på dessa äventyr.

Genom att Svenska kyrkan i utlandet "SKUT" placerat en präst för Costa Blanca i Torrevieja så har genom initiativ av bl a Gertrud Johnson och genom tillmötesgående av biskopen i Valencia det blivit möjligt att hålla gudstjänster ganska regelbundet i den vackra lilla kyrkan La Ermita vid Montgó med anor från korsfarartiden. Ulla och Carl-Gustaf Ström har varit och är ett aktivt kyrkvärdspar.

Den härliga naturen i Spanien satte också spår i vår verksamhet. Lokala vandringar upp på Montgóberget såväl till den iberiska byn på Jesus Pobresidan som till ögat och toppen har redan nämnts. Vandringar i Berniabergen eller ner till Granadella med picknick och grillning. Den årliga mandelbloms-

utflykten, oftast inte som numera till samma plats utan till olika trakter i närområdet, gärna där det fanns en taverna i närheten. Naturresor med större eller mindre grupper kunde också gå längre till t ex Ebrodeltat, Tablas de Daimiel utanför Ciudad Real, Donana eller ända bort till Monfrague i Extremadura oftast med Gunnar Aschan som ornitologisk ciceron. Så såg vi stortrapp, kejsarörn, svart stork, stytlöpare osv. På dessa och andra resor var Stig Hagner en fantastisk berättare om natur, trädslag, växter och miljö.

Golfbanan har varit och är en stor naturupplevelse för många. Allteftersom fler banor har tillkommit har intresset ökat. Vid det här laget har de flesta golfbanor i östra Spanien haft besök av tävlingslystna medlemmar under ledning av Gunnar Mellquist och Anders Malmfält m fl.

De första åren fanns en mycket verksam bridgeklubb. Kurser och tävlingar förekom varje år och flera grupper var i verksamhet.